

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiin pe an 7 r., 6 luni 3 d. 50 cr., 3 luni 1 d. 75 cr.
Pentru monarchia pe an 8 d., 6 luni 4 d., 3 luni 2 d.
Pentru străinătate pe an 12 d., 6 luni 6 d., 3 luni 8 d.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografică arhidiecezane Sibiin, strada Măceșarilor 47.
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măceșarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru 50-care publicare.

România și Maghiarii.

Cetitorii noștri știu cât sînt avon a făcut jurnalele ungurești din afirmata înfrățire dela Turnu-Severin. Sînt și apostrofările cu cari am fost noi grațificați, ca unui ce punem pedeci înfrățirii. Asupra acestei teme revine jurnalul din București „*Națiunea*” și o tractează cu multă conștientitate. Apretările jurnalului numit le șinem a fi de mare importanță, de oarece „*Națiunea*” este jurnalul cel mai acreditat în România și manifestează părerile unui grup însemnat de politici și diplomați ai României, dintre cari cu deosebire amintim pe actualul president al camerei române Dimitru Brătianu, fost în atâtea rînduri ministru al României.

Eată articolul menționat:

Abia a trecut câteva zile dela depărtarea literaților și artiștilor maghiari din România, abia s'a evaporat fumul șampaniei din capetele inferbinate pentru o vecinică frăție între Maghiari și Români; ceamea pe hârtie despre identitatea intereselor statului unguresc și român încă nu s'a uscat, și eată-ne veniți în pozițiune a regreta afecțiunile sincere cu care Români au primit pe maghiari în sinul lor. Se vede că ospitalitatea Românilor a fost privită ca o primă de încurajare de către Maghiari, în a apasa și a disprețui cu mai mare zel elementul român de peste Carpați. Cetind cineva toate cele ce se scriu prin zărele maghiare și românești din Transilvania, în adevăr trebuie să se înmăească de cutanțanță, cu care elementul domnitor din statul unguresc agită și sentimentele cele mai leale ale poporului român.

Principele moștenitor al monarchiei austro-ungare, Rudolf împreună cu Augusta sa soție Stefania, petrec mai multe zile prin Transilvania și anume în părțile pline de reminiscențe istorice, în valea Hategului, comitatul Hunedoarei. Scopul venirii lor în Transilvania n'are caracter politic; ei au venit

ca să facă vînețoare prin aceste locuri romantice.

Era lucru natural, ca cu ocaziunea sosirii viitorilor urmași pe tronul habsburgic să alege și Români din toate părțile și să exprime sentimentele lor de fidelitate și iubire către familia domnitoare, ceea ce Români de altfel au dovedit todeauna nu numai prin vorbe, dar și prin fapte. Cine voese să se convingă, n'are decât să deschidă istoria măcar numai dela 1848 încoaace și să vada că poporul român în toate impregiurările, a fost gata a și sacrifica viața și averea pentru tron și dinastie.

Și drept reșplată pentru aceste intențiuni binevoitoare, ce li se dă Românilor? Dispreț și urgisirea întregului neam românesc. Autoritățile administrative au luat toate măsurile spre a turbura liniștea și mîngăierea poporului românesc și cu această ocaziune. Steagurile românești, sau mai bine zis colorile Transilvaniei au fost înlăturate cu desvîrgărire și înloucite cu cele unguresci; arhieriei români au fost jigniti în demnitatea lor arhierică și d-considerați, clerului român nu s'a dat nici măcar o audiență și vorbele de bună sosire din partea delegatului român, nici n'au fost ascultate. Și oare pentru ce toate acestea? Pentru că Maghiarii voiesc cu ori ce preț să înfățișeze Transilvania ca o țeară locuită de Maghiari. Voiesc să împedeca de a răsuna la urechile fitoriului monarch și accentele limbii românești; acesta să nu poată afla că majoritatea absolută a Românilor din Transilvania este românească.

În chipul acesta cred ei că vor căștiga absolută încredere a familiei domnitoare, care până acum mai era poate o pedecă în mersul lor șovinist. Maghiarilor nu le-a fost de ajuns administrațiunea unde sînt deja domni absolți, și unde nedreptate față cu popoarele nemaghiare se poate întîlni pe toate cărările. Nu le-a fost de ajuns legile cele mai nedrepte făcute în favorul exclusiv al rasei maghiare.

Nu! le trebuie cartă albă din partea monarchului și todeodată forța baionetelor pentru toate impregiurările.

Gînditu-sau însă politici maghiari că asemenea încercări expun patria lor celor mai mari pericoli, instreinand sentimentele naționalităților față cu patria comună? Căci este lucru natural că un popor, care în patria lui este lipsit de toate drepturile și căruia i se impune numai datori; care este redus la rolul de paria, și căruia nu i se permite nici măcar a saluta în mod sincer, ca popor român, pe fitorul monarch, să cadă în disperare și să și caute sprijinul nu în puterea statului, căruia aparțin, ci în afară.

În adevăr iubirea de sine se vede că a întunecat cu desvîrgărire mintea conducătorilor maghiari, căci astfel nu ne putem explica, cum ei ar putea fi atât de scurți la vedere și să nu cugete, că patria lor încă poate veni odată în pericol mai cu samă în timpul, în care trăim, când atmosfera este plină de electricitate. La cine se vor adresa ei în asemenea impregiurări grele? La aceia pe care zilnic i batjocuresc și asupresc? Nu vîd că în Austro-Ungaria nemulțămirea este generală? Vor să toarne spirt preste foc?

„Pester Lloyd” imputa Italienilor din Triest că acestia s'au absentat într'un mod demonstrativ dela teatrul de gală, când împăratul Franz, Iosif petreaca în mijlocul lor. Ei bine Români n'au voit să se absenteze, au al-gardat din toate părțile. Pentru ce n'au fost admiși înaintea principelui moștenitorului?

Credem că nu mai este lipă de nici un comentat. Maghiarii sînt exclusivisti până la extrem și prin exclusivismul lor cred că pot se atrage în sfera lor pe Români și pe celelalte popoare desnaționalizându-le, ca astfel să și poată apoi mări forța numerică.

Această idee învechită pentru timpul în care trăim, este motorul tuturor acțiunilor lor. Apoi dacă este

șa fie siguri, că în zadar caută frăția cu Români din România. Români dau mîna în mod sincer, cu oamenii sinceri. Pană când însă Maghiarii vor continua a persecuta pe Români din Transilvania și din Ungaria, ori ce legătură de amiciție între Români și Maghiari este imposibilă. Guvernela pot întretine între ele legături amicale, dar acestea sînt trecătoare, căci adevărate sancțiuni o poate da amiciției numai poporul, și poporul român din România nu poate să și închidă urechile la plîngerile necontenite ce vin de peste Carpați.

Revista politică.

Sibiin, în 28 Iulie.

Întîlnirea monarchilor Germaniei și Austro-Ungariei la Ischl a avut loc în 9 August. Telegrame lungi împărtășesc multe amănunte despre vizite, prînduri, teatru și alte de felul acesta. Diplomatic nu transpiră nimica din toate aceste. Lumea însă nu poate să creadă că întîlnirile nu au și scopuri politice.

Scirea cea mai curioasă, ce ni au putut aduce zărele este, că Poarta otomană după multe codiri în sfîrșit tot s'a învoit a declara pe Arabi pașă rebel.

Declararea lui Arabi rebel este un punct în actual care Engliera l-a propus Turciei să l subserie și care în mod eufemistic se numesc convențiune militară. După convențiune, trupele turcești nu pot se între în Egipt mai mult de jumătate ca cele engleze și au să ese din Egipt când vor fi Englezii. Se va vedea acum dacă Arabi se va pleca înaintea afulriseniei califului, dictată de Englezi și și va căuta mîntuirea în esil, s'au se va lupta până la ultima picătură de sînge în contra Englezilor și Turcilor.

Dela București se se telegrafează că toți ministri și-au dat demisiunile în mîinile lui Brătianu.

FOIȚA.

Statua lui Stefan cel Mare.

Deosebite aprofieri a mai multor țiare engleze și franceze asupra statuei lui Stefan cel Mare, espusă la salon în Paris în anul 1882.

„Galignanis Messenger” din Londra 18 Maiu 1882. — Articulo nesubseris.

Statua călare de bronz, esecută de dl Fremiet, a lui Stefan cel Mare, domn al Moldovei, care este un obiect însemnat în statuarie, este rezultatul unei subscripțiuni publice, organizată în România, și va fi prezentată orașului Iași. Este o lucrare de maestru și Români nu vor avea nici un motiv de a regreta încrederea ce s'au pus într'un sculptor francez.

„Progressul liberal” din 23 Iunie. — Art. semnat Merel Fouguier.

Mă grăbesc de a ajunge la operele compatrioților voștri, ceea ce mă face de a fi silit a trata cu ușurință, și cita în trecut, fără a mă

opri la frumoasa statuă călare a dlui Fremiet, care reprezentă pe Stefan cel Mare domn al Moldovei.

„Le Gaulois”, 1 Iul. 1882. — Art. semnat Fourcaud.

Dl Em. Fremiet. — *Stefan cel Mare*, domn al Moldovei, statuă călare de bronz, pentru orașul Iași (România) În todeauna am privit pe statuatură *Ioanei D'Arc* și a omului din veacul de peatră ca pe un maestru, și consider noua sa operă de magistrală. — Domnul Moldovei e călare, cu mîna dreaptă întînsă, cu coroana pe cap, cu mantaua de cacom pusă pe avutul ser costum de magnet, solid pe sea, de o naturală și sobră maiestate. — Calul s'eu i dă o nobilă înfățișare, calcînd în picioare lauri. Grupul e de o construcțiune admirabilă, de o privire serioasă și monumentală, nu se poate mai convenabilă pentru perspectiva unei piețe publice.

„Revista critică”, 25 Iunie. — Art. semnat Einzed.

Priunde artiștii contemporani, dl Fremiet ocupă unul din cele întăiu

locuri, cu drept dobîndit prin opere considerabile și foarte renumite; e un artist care are vederi mari și nu se dă îndarât înaintea vastelor propuneri. Statua sa călare *Stefan cel Mare*, domn al Moldovei, impune prin marea sa înfățișare și frumoasa armonie a proporțiunilor.

„Europa artistă”, 25 Iun. — Art. semnat Nelesgne.

Printre operele importante ale salonului se cităm pe cea frumoasă și pe cea bună statuă călare de bronz a dlui Fremiet, reprezentînd pe Stefan cel Mare, domn al Moldovei.

„Revista ambelor Lumi”, (*Revue des deux mondes*) 1 Iulie 1882. — Art. semnat Eugène Guillaume.

Se dice că astăzi sîntem darnici de statui onorifice, însă se poate contesta oare, că aceea a lui *Guillaume Budée*, că aceea a lui *Rabelais*, care de asemenea figurează la expozițiune, nu acheta în deosebite grade o datorie publică? Grecii se artau într'u aceasta cu mult mai liberali decât sîntem noi înșine. — Atletii victorioși, vedeau imaginile lor ridicîndu-se

încintele sacre, amestecate cu acelea a le poezilor, ale legiitorilor, ale eroilor. Sculptura păstra la toate gradele apoতোসা. — Cât despre noi, n'am ajuns încă până acum la punctul acesta. Dar oameni, cari au contribuit la progresul omeniei, cari au onorato prin talentele și prin virtuțile lor, cari au ilustrat-o prin geniul lor, acei ce au glorificat țeara lor, s'au acei ce s'au glorificat ei înșiși prin actele lor, aceia merită de a și vedea asigurată o onoare durabilă.

Trebuie să le statornicim frășăturile, însemnând caracterul, și să le dăm viața nealterabilă, din care trăiesc operele de artă. — Într'o și îmaginile lor vor fi poate sdrobite, dar le vor rădica din nou. Prin instinct, rasa noastră este idolatră și, cu tot scepticismul, secolul nostru va păstra și va desvolta încă cultul oamenilor mari. Și eată ne în prezența unui monument ridicat unui reșelnic și unui politic de geniu, de admirațiunea și de recunoștință (șeri sale). O subscripțiune națională a fost deschisă în România pentru a se rădica o statuă

